

PROPOZYCJA MODELU POSTĘPOWANIA OPERACYJNO-PROCESOWEGO DLA FUNKCJONARIUSZY POLICJI

w zakresie interwencji przy wykryciu posiadania
konopi indyjskich (marihuany) w niewielkiej ilości
na własny użytek

*Propozycja proporcjonalnego modelu postępowania
na gruncie obowiązujących przepisów prawa polskiego*

Stowarzyszenie Wolne Konopie

wolnekonopie.org

Marzec 2026

I. WPROWADZENIE I CEL DOKUMENTU

Niniejszy dokument stanowi propozycję proporcjonalnego modelu postępowania operacyjno-procesowego, który funkcjonariusze Policji mogą stosować przy interwencjach związanych z wykryciem posiadania konopi indyjskich (marihuany) w niewielkiej ilości, przeznaczonej na własny użytek.

Dokument opiera się wyłącznie na obowiązujących przepisach prawa polskiego: Konstytucji RP, Kodeksie postępowania karnego, ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii oraz orzecznictwie sądów. Nie postuluje zmiany prawa, lecz wskazuje na istniejące narzędzia prawne pozwalające na proporcjonalną reakcję organów ścigania.

UWAGA:

Niniejszy dokument ma charakter informacyjny i edukacyjny. Stanowi propozycję dobrych praktyk opartą na obowiązujących przepisach prawa. Nie stanowi porady prawnej w indywidualnej sprawie. Brak zatrzymania w trybie art. 244 k.p.k. nie oznacza odstąpienia od czynności procesowych. Decyzja o zastosowaniu art. 62a u.p.n. należy ostatecznie do prokuratora lub sądu.

II. PODSTAWY PRAWNE

2.1. Kodeks postępowania karnego

Art. 244 § 1 k.p.k. – Zatrzymanie procesowe jako uprawnienie

Policja ma prawo zatrzymać osobę podejrzaną, jeżeli istnieje uzasadnione przypuszczenie, że popełniła ona przestępstwo, a zachodzi obawa ucieczki lub ukrycia się tej osoby albo zatarcia śladów przestępstwa bądź też nie można ustalić jej tożsamości albo istnieją przesłanki do przeprowadzenia przeciwko tej osobie postępowania w trybie przyspieszonym.

Kluczowa analiza językowa: przepis używa sformułowania „ma prawo” - nie „jest zobowiązana” ani „musi”. Zatrzymanie procesowe jest uprawnieniem, nie obowiązkiem funkcjonariusza.

Dla porównania: art. 244 § 1b k.p.k. dotyczący przemocy domowej z użyciem broni używa sformułowania „Policja zatrzymuje” - czyli ustanawia obowiązek. Ustawodawca świadomie różnicuje te konstrukcje.

Przesłanki zatrzymania - wymagania kumulatywne:

Zatrzymanie wymaga jednoczesnego spełnienia dwóch warunków:

1. Uzasadnione przypuszczenie popełnienia przestępstwa – sam fakt posiadania substancji.
2. Co najmniej jedna z przesłanek dodatkowych:
 - obawa ucieczki lub ukrycia się osoby,
 - obawa zatarcia śladów przestępstwa,
 - niemożność ustalenia tożsamości,

- przesłanki trybu przyspieszonego.

Przesłanki dodatkowe muszą być konkretne i zindywidualizowane. Samo podejrzenie popełnienia przestępstwa nie wystarcza do uznania zatrzymania za zasadne - sądy wielokrotnie to podkreślały.

UWAGA PRAKTYCZNA - obawa zatarcia śladów:

Możliwy jest argument, że ujawnienie nawet niewielkiej ilości substancji przy osobie może stanowić przesłankę obawy zatarcia śladów (np. posiadanie większej ilości w domu). Funkcjonariusz powinien ocenić tę okoliczność indywidualnie. Sam fakt posiadania niewielkiej ilości nie przesądza automatycznie o istnieniu takiej obawy, ale też jej nie wyklucza. Ocena musi być oparta na konkretnych okolicznościach danej interwencji.

2.2. Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii

Art. 62a u.p.n. - Umorzenie przy nieznacznej ilości

Jeśli przedmiotem czynu, o którym mowa w art. 62 ust. 1 lub 3, są środki odurzające lub substancje psychotropowe w ilości nieznacznej, przeznaczone na własny użytek sprawcy, postępowanie można umorzyć również przed wydaniem postanowienia o wszczęciu śledztwa lub dochodzenia, jeśli orzeczenie wobec sprawcy kary byłoby niecelowe ze względu na okoliczności popełnienia czynu, a także stopień jego społecznej szkodliwości.

Przepis wprowadzony nowelizacją z 1 kwietnia 2011 r. Ustawodawca celowo stworzył narzędzie pozwalające na odejście od pełnej procedury karnej przy nieznacznych ilościach na własny użytek.

Kumulatywne przesłanki zastosowania art. 62a:

- **ilość nieznaczna** – oceniana indywidualnie w każdym przypadku,
- **przeznaczenie na własny użytek** sprawcy,
- **niecelowość orzeczenia kary** ze względu na okoliczności i stopień społecznej szkodliwości.

Istotne zastrzeżenie: Decyzja o umorzeniu na podstawie art. 62a należy do prokuratora (na etapie przedprocesowym lub w toku postępowania) bądź do sądu. Funkcjonariusz Policji nie ma kompetencji do samodzielnego umorzenia postępowania. **Może natomiast przekazać sprawę z odpowiednią dokumentacją i sygnalizacją możliwości zastosowania tego przepisu.**

Pojęcie „ilości nieznacznej” w orzecznictwie

Ustawodawca świadomie nie zdefiniował pojęcia „ilość nieznaczna”, pozostawiając ocenę organom stosującym prawo w każdym indywidualnym przypadku.

Orzecznictwo dostarcza pewnych punktów odniesienia:

- **Sąd Najwyższy** wskazał, że ilość około 71g suszu stanowi ilość „znaczna” (pozwalającą na jednoczesne odurzenie kilkudziesięciu osób).¹
- **Praktyka prokuratorska:** w wielu jednostkach ilości do 1–3g traktowane są jako mogące odpowiadać ilości nieznacznej, choć brak jednolitego standardu.

¹Por. wyrok SN z dnia 11 października 2017 r., V KK 183/17; wyrok SA w Krakowie z dnia 26 października 2006 r., II AKa 289/06.

- Dane statystyczne: około 79% spraw o posiadanie marihuany dotyczy ilości poniżej 3 gramów.²
- w orzecnictwie wskazuje się, że ilości rzędu kilku gramów (np. 4,84 g) mogą zostać uznane za nieznaczne, jeżeli całokształt okoliczności wskazuje na posiadanie na własny użytek i brak związku z obrotem³

Wniosek: Niewielka ilość marihuany (orientacyjnie do kilku gramów) przeznaczona na własny użytek może w wielu przypadkach odpowiadać pojęciu „ilości nieznacznej” z art. 62a u.p.n. Każdorazowo wymaga to jednak indywidualnej oceny całokształtu okoliczności, w tym braku przesłanek wskazujących na obrót.

2.3. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 31 ust. 3 - Zasada proporcjonalności

Ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie.

Znaczenie praktyczne: Każda interwencja stanowiąca ograniczenie wolności osobistej musi spełniać trójelementowy test proporcjonalności wypracowany przez Trybunał Konstytucyjny: (1) przydatność środka do osiągnięcia celu, (2) konieczność - brak środka łagodniejszego, (3) proporcjonalność sensu stricto - bilans korzyści i ciężarów.

Art. 41 ust. 1 - Wolność osobista

Każdemu zapewnia się nietykalność osobistą i wolność osobistą. Pozbawienie lub ograniczenie wolności może nastąpić tylko na zasadach i w trybie określonych w ustawie.

2.4. Społeczna szkodliwość czynu

Art. 115 § 2 k.k. określa kryteria oceny społecznej szkodliwości czynu, w tym m.in.: rodzaj i charakter naruszonego dobra, rozmiar wyrządzonej szkody, sposób i okoliczności popełnienia czynu.

Znaczenie praktyczne: W przypadku posiadania niewielkiej ilości marihuany na własny użytek, przy braku okoliczności wskazujących na obrót, stopień społecznej szkodliwości będzie w wielu przypadkach oceniany jako niski. Należy jednak pamiętać, że dobrem chronionym przez ustawę o przeciwdziałaniu narkomanii jest zdrowie publiczne, a ocena szkodliwości nie ogranicza się do bezpośredniej szkody wobec osób trzecich.

²E. Kuźmicz, Polityka narkotykowa w Polsce – czas na zmianę, Instytut Spraw Publicznych / Open Society Foundations, 2010; por. dane Drugreporter: Polish Drug Policy by Numbers.

³Portal Orzeczeń [https://orzeczenia.warszawa.so.gov.pl/content/\\$N/154505000003006_X_Kz_000864_2020_Uz_2020-11-27_001](https://orzeczenia.warszawa.so.gov.pl/content/$N/154505000003006_X_Kz_000864_2020_Uz_2020-11-27_001)

III. PROPONOWANY MODEL POSTĘPOWANIA

Na podstawie powyższych przepisów proponowany jest następujący model postępowania funkcjonariusza Policji przy wykryciu posiadania konopi indyjskich w niewielkiej ilości, mogącej odpowiadać ilości nieznacznej, przeznaczonej na własny użytek:

KROK 1: Ocena sytuacji

1. Ustal tożsamość osoby (legitymowanie na podst. art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy o Policji).
2. Oceń wizualnie ilość substancji.
3. Ocena przeznaczenia substancji powinna być dokonywana na podstawie całokształtu okoliczności sprawy. W szczególności znaczenie ma brak typowych wskaźników obrotu, takich jak porcjowanie substancji, posiadanie wagi precyzyjnej, znacznych środków pieniężnych, ustalonych kontaktów dystrybucyjnych czy wielu urządzeń komunikacyjnych wykorzystywanych w sposób mogący wskazywać na handel. Istotne jest również, czy nie występują elementy świadczące o zorganizowanym charakterze działania, w tym przygotowane miejsca przechowywania, notatki, rozliczenia lub inne ślady mogące wskazywać na powtarzalność czynności. Dodatkowo uwzględnieniu podlega zachowanie osoby, w szczególności brak działań charakterystycznych dla dystrybucji, takich jak umawianie się na przekazanie substancji czy podejmowanie czynności ukrywających wskazujących na handel. Żadna z powyższych okoliczności nie ma charakteru rozstrzygającego samodzielnie – znaczenie ma ich łączna ocena w konkretnym stanie faktycznym.
4. Oceń indywidualnie, czy zachodzą przesłanki dodatkowe z art. 244 § 1 k.p.k. (obawa ucieczki, zatarcia śladów, niemożność ustalenia tożsamości).

KROK 2: Zabezpieczenie substancji

- Zabezpiecz substancję jako dowód rzeczowy (obowiązek procesowy niezależny od decyzji o zatrzymaniu).
- Sporządź notatkę służbową opisującą okoliczności ujawnienia, szacunkową ilość i zachowanie osoby.

KROK 3: Decyzja o zatrzymaniu

Jeżeli nie zachodzą przesłanki dodatkowe z art. 244 § 1 k.p.k. (tożsamość ustalona, substancja zabezpieczona, osoba współpracuje, brak konkretnych podstaw do obawy ucieczki lub zatarcia śladów), funkcjonariusz może odstąpić od zatrzymania i zastosować środki procesowe nieizolacyjne.

Jeżeli zachodzi którakolwiek z przesłanek dodatkowych (np. osoba próbuje uciekać, nie posiada dokumentów, okoliczności wskazują na możliwość posiadania większej ilości), zatrzymanie pozostaje uzasadnione.

KROK 4: Czynności procesowe (w przypadku odstąpienia od zatrzymania)

- Prześlij materiał dowodowy do prokuratury z notatką służbową.
- Zasygnalizuj prokuratorowi okoliczności mogące przemawiać za zastosowaniem art. 62a u.p.n.
- Wezwij osobę na przesłuchanie w charakterze podejrzanego w wyznaczonym terminie.

WAŻNE: Odstąpienie od zatrzymania NIE oznacza odstąpienia od czynności procesowych. Substancja jest zabezpieczana, sprawa kierowana do prokuratury, osoba wzywana na przesłuchanie. Zmienia się jedynie sposób reakcji - z izolacyjnego na proporcjonalny.

KROK 5: Dokumentacja

- Notatka służbowa z opisem interwencji.
- Protokół zabezpieczenia substancji.
- Wezwanie dla osoby na przesłuchanie.
- **Uzasadnienie odstąpienia od zatrzymania** - powołanie się na: dyskrecję procesową z art. 244 § 1 k.p.k., brak przesłanek dodatkowych, zasadę proporcjonalności z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, perspektywę zastosowania art. 62a u.p.n.

IV. OCHRONA PRAWNA FUNKCJONARIUSZA

Funkcjonariusz stosujący proponowany model postępowania działa w ramach obowiązującego prawa:

1. **Art. 244 § 1 k.p.k.** daje prawo, nie obowiązek zatrzymania. Decyzja o niezatrzymaniu przy braku przesłanek dodatkowych jest zgodna z literalną treścią przepisu.
2. **Art. 62a u.p.n.** potwierdza wolę ustawodawcy dopuszczenia umorzenia. Sygnalizowanie prokuratorowi tej możliwości jest działaniem zgodnym z duchem ustawy.
3. **Zasada proporcjonalności** (art. 31 ust. 3 Konstytucji) wspiera stosowanie środków adekwatnych do sytuacji. Zatrzymanie w sytuacji, gdy tożsamość jest ustalona, a ilość niewielka, może być ocenione jako nieproporcjonalne.
4. **Orzecznictwo** wielokrotnie podkreśla, że przesłanki zatrzymania muszą być oceniane indywidualnie, a samo uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa - nawet w sytuacji ujawnienia substancji - nie jest wystarczające do uznania zatrzymania za zasadne, jeśli nie zachodzą dodatkowe przesłanki określone w art. 244 § 1 k.p.k.

V. DANE I KONTEKST

5.1. Dane statystyczne

Dostępne dane instytucjonalne wskazują na następujące okoliczności:

- Około 79% spraw o posiadanie marihuany dotyczy ilości poniżej 3 gramów.⁴
- Ostatnia znana, szerzej cytowana analiza kosztów egzekwowania art. 62 pochodzi z opracowania Instytutu Spraw Publicznych i wskazywała 79,2 mln PLN kosztów w 2008 r. (Policja, Straż Graniczna, sądy). Przy obecnej liczbie spraw można przypuszczać, że realne koszty są dziś wyższe, ale brak aktualnego, oficjalnego raportu, który pozwalałby to dokładnie potwierdzić.⁵

⁴E. Kuźmicz, Polityka narkotykowa w Polsce – czas na zmianę, Instytut Spraw Publicznych / Open Society Foundations, 2010; por. dane Drugreporter: Polish Drug Policy by Numbers.

⁵E. Kuźmicz, Penalisation of drug possession – institutional action and costs, Instytut Spraw Publicznych / TNI, dane za lata 2008–2012.

- W latach 1999–2021 liczba przestępstw narkotykowych wzrosła o 298%, podczas gdy ogólna przestępczość spadła.
- Aktualne publiczne statystyki nie pokazują już wprost, jaki odsetek spraw dotyczy „minimalnych ilości”, ale pokazują coś równie istotnego: w 2022 r. aż 34 563 z 37 572 wszczętych postępowań z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii dotyczyły art. 62, czyli posiadania. Oznacza to, że około 92% wszystkich takich spraw koncentrowało się na samym posiadaniu, a nie na handlu.⁶
- Art. 62a ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, który początkowo był stosowany marginalnie (ok. 10–11% spraw w 2012 r.), w kolejnych latach zaczął być wykorzystywany znacznie częściej i osiągnął poziom około jednej trzeciej spraw dotyczących posiadania. Pomimo tego wzrostu brak jest aktualnych, jednolitych danych ogólnopolskich, a jego stosowanie wciąż pozostaje nierówne w skali kraju.⁷

Wniosek: Znaczna część zasobów policyjnych angażowana jest w sprawy dotyczące minimalnych ilości substancji na własny użytek. Proporcjonalny model postępowania pozwoliłby uwolnić te zasoby na ściganie realnych zagrożeń bezpieczeństwa publicznego.

5.2. Kontekst międzynarodowy

Proponowany model jest spójny z kierunkiem, w którym podąża Europa i organizacje międzynarodowe:

- **EUDA (Europejska Agencja ds. Narkotyków):** European Drug Report 2024/2025 dokumentuje trend ograniczania sankcji karnych za posiadanie na własny użytek w państwach UE. Pięć państw członkowskich zmieniło lub zmienia prawo w kierunku depenalizacji posiadania konopi.⁸
- **WHO (2019):** Expert Committee on Drug Dependence rekomendował reklasyfikację konopi w konwencjach międzynarodowych - usunięcie z najbardziej restrykcyjnej Listy IV Konwencji Jednolitej z 1961 r.⁹
- **Global Commission on Drug Policy:** wielokrotne rekomendacje dekryminalizacji posiadania na własny użytek. 48 krajów i jurysdykcji ograniczyło lub usunęło sankcje karne za posiadanie.¹⁰

VI. PODSUMOWANIE

Proponowany model postępowania:

- **opiera się na istniejących przepisach prawa** - Konstytucji RP, k.p.k. i ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii;
- **realizuje wolę ustawodawcy** wyrażoną w art. 62a u.p.n. (nowelizacja 2011);
- **respektuje zasadę proporcjonalności** (art. 31 ust. 3 Konstytucji);
- **nie zwalnia z obowiązków procesowych** - substancja jest zabezpieczana, sprawa kierowana do prokuratury;
- **pozostawia decyzję o umorzeniu prokuratorowi** - nie zastępuje kompetencji prokuratury;
- **pozwała uwolnić zasoby Policji** na ściganie realnych zagrożeń bezpieczeństwa publicznego;
- **jest spójny z kierunkiem europejskim** dokumentowanym przez EUDA, WHO i Global Commission on Drug Policy.

⁶Raport 2023. Uzależnienia w Polsce, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom. Warszawa, 2023

⁷Karanie za posiadanie narkotyków. Ewaluacja stosowania art. 62a UOPN. Raport z projektu badawczego 2022

⁸European Drug Report 2024 i 2025, European Union Drugs Agency (EUDA), Lizbona.

⁹WHO Expert Committee on Drug Dependence, 41st Report, WHO Technical Report Series No. 1018, Geneva 2019.

¹⁰Global Commission on Drug Policy, raporty 2011–2024, por. Classification of Psychoactive Substances: When Science Was Left Behind, 2019.

TEZA KLUCZOWA

Policja nie ma obowiązku zatrzymywania każdej osoby ujawnionej z niewielką ilością marihuany. Przy braku przesłanek dodatkowych z art. 244 § 1 k.p.k. może ograniczyć się do zabezpieczenia substancji, ustalenia tożsamości, sporządzenia dokumentacji i przekazania sprawy do dalszej oceny prokuratorowi, w tym pod kątem zastosowania art. 62a ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

STOWARZYSZENIE WOLNE KONOPIE

wolnekonopie.org | Marzec 2026